

Metodická pomůcka k naplnění požadavku článku 9 a 10 směrnice SEA a § 10g odst. 4 a 5 a § 10h odst. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí

Metodická pomůcka slouží předkladatelům koncepcí dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „zákon o posuzování vlivů na životní prostředí“) a případným spolupracujícím subjektům (autorizované osoby dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí) jako **stručné vodítko k tomu, jak plnit povinnosti vyplývající z § 10g odst. 4 a 5 a § 10h odst. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a ze článku 9 a 10 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES, o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí (dále také jen „směrnice SEA“).**

Uvedenou povinností je splnění posledního zákonného kroku v rámci procesu posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí dle zákona (tj. proces SEA) a to je, aby předkladatel koncepce zajistil zpracování následujících dvou dokumentů:

- **Informace o tom, jak byly zohledněny požadavky a podmínky vyplývající ze stanoviska ke koncepci** nebo také „prohlášení shrnující, jak byly úvahy o životním prostředí začleněny do plánu nebo programu...“ – viz dále § 10g odst. 4 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a článek 9 směrnice SEA
- **Opatření pro zajištění sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví** nebo také „opatření, o nichž bylo rozhodnuto v souvislosti s monitoringem podle článku 10“ – viz dále § 10g odst. 5 a § 10h odst. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a článek 10 směrnice SEA.

1. Legislativní východiska

Požadavky na zpracování dokumentů shrnujících, jak se promítly výsledky procesu SEA do schválené koncepce a informace o následném monitoringu vlivů koncepce na životní prostředí jsou stanoveny v následujících právních předpisech:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES, o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí

- Protokol o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí k Úmluvě o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států (Espoo úmluva) (dále jen „Protokol SEA“)
- Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů

Směrnice SEA

Směrnice SEA stanovuje požadavek na zpracování informace o zohlednění procesu SEA ve schválené koncepci a požadavek na nastavení monitoringu vlivů schválené koncepce na životní prostředí v člancích 9 a 10.

Článek 9

Informace o rozhodnutí

1. Členské státy zajistí, aby v případě přijetí plánu nebo programu byly informovány orgány uvedené v čl. 6 odst. 3 (tj. orgány příslušné ve věcech životního prostředí a veřejného zdraví), veřejnost a kterýkoliv z členských států, s nímž proběhly konzultace podle článku 7 (tj. mezistátní konzultace), a aby jim byly zpřístupněny následující údaje:
 - a) plán nebo program v podobě, v jaké byl přijat,
 - b) prohlášení shrnující, jak byly aspekty životního prostředí začleněny do plánu nebo programu a jak byla zpráva o životním prostředí, připravená podle článku 5 (tj. vyhodnocení SEA), vyjádření podle článku 6 (tj. vyjádření orgánů příslušných ve věcech životního prostředí a veřejného zdraví a veřejnosti) a výsledky konzultací vyvolaných podle článku 7 (tj. mezistátních konzultací) vzaty v úvahu v souladu s článkem 8 (tj. jak bylo zohledněno stanovisko SEA dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí) a důvody pro volbu plánu nebo programu tak, jak byl přijat, s ohledem na další rozumné alternativy, jež byly projednávány a
 - c) opatření, o nichž bylo rozhodnuto v souvislosti s monitoringem podle článku 10 (viz dále)

Článek 10

Monitoring

1. Členské státy musí monitorovat významné vlivy na životní prostředí působené prováděním programů a plánů, aby především včas určily nepředpokládané nepříznivé vlivy a aby byly schopny podniknout patřičné nápravné kroky.
2. K dosažení souladu s odstavcem 1 lze případně použít stávající systém monitoringu, vyhovuje-li, a předejde-li se tím opakovanému monitorování.

Protokol SEA

V obdobném rozsahu jako směrnice SEA upravuje tuto problematiku rovněž protokol SEA ve vybraných odstavcích článku 11 a 12.

Článek 11

Rozhodování a schvalování

1. Každá strana zajistí, že se při schvalování plánu nebo programu vezmou přiměřeně v úvahu:
 - a. závěry zprávy o vlivech na životní prostředí
 - b. opatření k prevenci, snížení nebo zmírnění nepříznivých vlivů označených ve zprávě o vlivech na životní prostředí a
 - c. připomínky obdržené v souladu s články 8 až 10 (tj. účast veřejnosti, projednání s orgány příslušnými ve věcech životního prostředí a zdraví, mezistátní posuzování)
2. Každá strana zajistí, že po schválení plánu nebo programu budou veřejnost, orgány uvedené v čl. 9 odst. 1 (tj. orgány příslušné ve věcech životního prostředí a veřejného zdraví) a strany, se kterými proběhla jednání podle článku 10 (tj. mezistátní posuzování), informovány a že jim plán nebo program bude zpřístupněn spolu s vyjádřením shrnujícím, jak byla hlediska životního prostředí, včetně hledisek zdraví, do plánu nebo programu zapracována, jak byly vzaty v úvahu připomínky obdržené podle článků 8 až 10 (účast veřejnosti, projednání s orgány příslušnými ve věcech životního prostředí a zdraví, mezistátní posuzování) a důvody pro schválení plánu nebo programu s ohledem na zvažované přiměřené alternativy.

Článek 12

Monitorování

1. Každá strana musí sledovat významné vlivy na životní prostředí, včetně vlivů na zdraví, způsobené uskutečňováním plánů a programů schválených podle článku 11, aby mimo jiné včas zjistila nepředvídané nepříznivé vlivy a aby mohla provést přiměřená nápravná opatření.
2. Výsledky monitorování musí být zpřístupněny v souladu s vnitrostátní právní úpravou orgánům uvedeným v čl. 9 odst. 1 a veřejnosti.

Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí

Výše uvedené požadavky směrnice SEA a protokolu SEA implementuje zákon o posuzování vlivů na životní prostředí ve vybraných odstavcích §§ 10g a 10h tohoto zákona.

§ 10g

Stanovisko k návrhu koncepce

(4) Bez stanoviska ke koncepci nemůže být koncepce schválena. Schvalující orgán je povinen zohlednit požadavky a podmínky vyplývající ze stanoviska ke koncepci, popřípadě pokud toto stanovisko požadavky a podmínky obsahuje a do koncepce nejsou zahrnuty nebo jsou zahrnuty pouze zčásti, je schvalující orgán povinen svůj postup odůvodnit.

(5) Schvalující orgán je povinen zveřejnit schválenou koncepci, odůvodnění podle odstavce 4 a opatření pro zajištění sledování a rozboru vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví podle § 10h. O tomto zveřejnění je povinen do 7 pracovních dnů informovat příslušný úřad, dotčené správní úřady a dotčené územní samosprávné celky.

§ 10h

Sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví

(1) Předkladatel je povinen zajistit sledování a rozbor vlivů schválené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví. Pokud zjistí, že provádění koncepce má nepředvídané závažné negativní vlivy na životní prostředí nebo veřejné zdraví, je povinen zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů, informovat o tom příslušný úřad a dotčené správní úřady a současně rozhodnout o změně koncepce.

(2) Dotčené správní úřady v rámci své působnosti podle zvláštních právních předpisů sledují vlivy schválené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví a jsou oprávněny podat podnět ke změně koncepce, nelze-li v dohodě se schvalujícím orgánem nepředvídané závažné negativní vlivy podle odstavce 1 odvrátit nebo zmírnit jinak.

2. Informace o rozhodnutí

V souladu s § 10g zákona o posuzování vlivů na životní prostředí je potřeba, aby schvalující orgán zveřejnil spolu se schválenou koncepcí i odůvodnění podle § 10g odst. 4 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (tzn. informaci, zda a jak zohlednil požadavky a podmínky vyplývající ze stanoviska SEA, popřípadě odůvodnění, proč požadavky a podmínky stanoviska SEA nejsou do koncepce zahrnuty nebo jsou zahrnuty pouze zčásti).

V případě celostátních koncepcí je potřeba, aby výše uvedené informace byly součástí usnesení vlády (např. aby byly uvedeny v příloze tohoto usnesení). V případě krajských koncepcí a koncepcí na lokální úrovni pak v usnesení zastupitelstva kraje (resp. obce).

Podrobnější náležitosti výše uvedeného odůvodnění zákon o posuzování vlivů na životní prostředí nestanovuje a dle zavedené praxe je na úrovni ČR dostatečné, aby v usnesení vlády či kraje (obce) zazněla informace o tom, jakým způsobem bylo se stanoviskem SEA v rámci schválené koncepce naloženo. Tzn., zda byly podmínky stanoviska SEA přijaty v plném rozsahu, či zda některé podmínky zohledněny či zahrnuty být nemohly a pak je součástí usnesení také odůvodnění tohoto postupu.

Na úrovni Evropské unie jsou **náležitosti informace o rozhodnutí, tzn. prohlášení o tom, jak byly výstupy procesu SEA zahrnuty do koncepce**, podrobněji stanoveny v článku 9 směrnice SEA. Jedná se o následující body:

- a) *jak byly aspekty životního prostředí začleněny do plánu nebo programu*
 - tj. zjednodušeně - jak byly zohledněny jednotlivé podmínky stanoviska SEA
- b) *jak byla zpráva o životním prostředí, připravená podle článku 5 směrnice SEA, vzata v úvahu při schvalování plánu nebo programu*
 - výsledky vyhodnocení SEA jsou zahrnuty v rámci stanoviska SEA, tedy viz předchozí bod
- c) *jak byla při schvalování plánu nebo programu vzata v úvahu vyjádření podle článku 6 směrnice SEA*
 - tj. jak byla zapojena veřejnost v rámci procesu SEA
- d) *jak byly v rámci schvalování plánu nebo programu vzaty v úvahu výsledky konzultací vyvolaných podle článku 7*
 - tj. výsledky mezistátních konzultací, pokud proběhly
- e) *důvody pro volbu plánu nebo programu tak, jak byl přijat, s ohledem na další rozumné alternativy, jež byly projednávány*
 - tj. odůvodnění vybrané varianty, pokud byl plán nebo program navrhován ve variantách

Zpracovat uvedené prohlášení je úkolem předkladatele koncepce a je potřeba, aby se předkladatel koncepce vyjádřil ke každému výše uvedenému bodu. To, jak bude prohlášení podrobné, vždy záleží na konkrétní koncepci a na jejích potenciálních vlivech na životní prostředí.

Upozorňujeme, že zpracovat výše uvedenou informaci o rozhodnutí je úkolem předkladatelů všech koncepcí, které jsou podrobeny procesu SEA, tedy nejen těch, které jsou ke schválení zasílány Evropské komisi, ale i těch na národní, krajské a lokální úrovni. V případě koncepcí, které jsou zasílány Evropské komisi k finálnímu schválení, je vhodné toto prohlášení vždy zpracovat v rozsahu dle článku 9 směrnice SEA, aby Evropská komise obdržela **ucelený dokument** se všemi Evropskou komisí vyžadovanými informacemi. Zároveň však doporučujeme, aby **informace o rozhodnutí byla ve všech případech (tedy i v případě koncepcí na úrovni ČR) zpracovávána v rozsahu prohlášení stanoveného článkem 9 směrnice SEA.**

2.1. Zdroj informací

K bodům a) a b) doporučujeme v textu prohlášení vyjádřit se ke každé podmínce stanoviska SEA, jakým způsobem je v rámci koncepce zahrnuta či zohledněna, nebo uvést důvody, proč ji nebylo možné v rámci koncepce zohlednit.

K bodu c) doporučujeme jako zdroj informací využít text stanoviska SEA - kapitola "průběh posuzování", ve které jsou uvedeny informace o zapojení veřejnosti, a kapitola "stručný popis posuzování".

K bodu d) je rovněž možné využít informace ze stanoviska SEA, kde jsou tyto informace uvedeny v případě, že se mezistátní konzultace uskutečnily.

K bodu e) je možné využít relevantní kapitoly vyhodnocení SEA (kapitola 8).

Při zpracování uvedeného prohlášení je vhodné využít spolupráce s autorizovanou osobou, která zpracovávala vyhodnocení SEA k dané koncepci.

3. Monitoring

Doslovně dle české legislativy se jedná o informaci o tom, jak bylo v rámci programu nastaveno **sledování a rozbor vlivů schválené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví** – tzn., jaké monitorovací ukazatele vlivu na ŽP budou v rámci koncepce sledovány.

V souladu s § 10g odst. 5 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí **je povinností schvalujícího orgánu zveřejnit opatření pro zajištění sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví** (které připraví předkladatel koncepce) a o tomto zveřejnění je povinen do 7 dnů informovat mimo jiné i příslušný úřad (MŽP či krajský úřad). V souladu s § 10 h odst. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí **je povinností předkladatele zajistit sledování a rozbor vlivů schválené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví**. Pokud předkladatel zjistí, že provádění koncepce má nepředvídané závažné negativní vlivy na životní prostředí nebo veřejné zdraví, je povinen zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů, informovat o tom příslušný úřad a dotčené správní úřady a současně rozhodnout o změně koncepce.

3.1. Zdroj informací

Nastavení monitorovacích ukazatelů z hlediska vlivů koncepce na životní prostředí je povinnou součástí vyhodnocení SEA - viz kapitola 9 "Stanovení monitorovacích indikátorů vlivu koncepce na životní prostředí". Tyto monitorovací ukazatele by pak měl předkladatel

v rámci sledování a rozboru vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví sledovat, což by již mělo být součástí zavedené praxe.

Zpracoval odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence, oddělení SEA
Dne 14. 11. 2014

Ing. Jaroslava HONOVÁ v. r.
ředitelka odboru
posuzování vlivů na životní prostředí
a integrované prevence